

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 011271
שם התלמיד/ה: _____

עברית: לשון

הוראות לנבחן

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות. יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

עברית: לשון

א. משך הבחינה: שתיים ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק א – שם המספר ואותיות השימוש – 20 נקודות

פרק ב – תחביר / פרק ג – מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים – 80 נקודות

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (עמוד 4).

ד. הוראה מיוחדת: יש להקפיד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

הנחיות מיוחדות למועד זה: בפרק ב (תחביר) ובפרק ג (מערכת הצורות) חמש שאלות בכל פרק (לכל שאלה – 20

נקודות). תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק

לא יעלה על 80 נקודות.

בהצלחה!

ענו על שאלה 1 שלפניכם.

2. (20 נקודות)

א. לפניכם שלושה משפטים.

I. בתקופת הקורונה המגבלות על ההתקהלות היו מחמירות מאוד, אך הציבור הישראלי עמד בהן.

II. בסוף המאה התשע עשרה נוספה למושג "סולידריות" משמעות פוליטית בעקבות התארגנויות של עובדים נגד מעסיקים בנוגע לזכויותיהם.

III. יש דברים רבים שאנחנו יכולים לעשות לשימור העשייה החברתית גם ביום שאחרי המלחמה.

(1) ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.

• אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית/הפסוקיות שבו, וציינו את התפקיד התחבירי שלה/שלהן.

• אם המשפט מאוחד, ציינו מעליו את הקשר הלוגי שבין איבריו.

(2) המירו את משפט II במשפט מורכב בעל פסוקית זמן.

ב. לפניכם משפט פשוט.

בעקבות האירועים תזדקק החברה הישראלית לריפוי רחב היקף.

נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים שבמשפט את התפקידים התחביריים שלהן.

3. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים מורכבים, ובהם פסוקיות המסומנות בקו.

I. מי שמצטרף לארגוני התנדבות, נחשף ליצירתיות ולרוח האנושית הבאות לידי ביטוי בארגונים אלה.

II. כדי שתתקיים סולידריות לאורך זמן, חשוב שיישמר האמון בין החברים בקבוצה.

(1) מהו התפקיד התחבירי המשותף לשתי הפסוקיות המסומנות בקו?

(2) בכל אחד מן המשפטים I ו-II יש פסוקית נוספת, שאינה מסומנת בקו.

בכל משפט תחמו את הפסוקית הנוספת, וציינו מעליה את התפקיד התחבירי שלה.

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש חלק כולל.

I. בחברה סולידרית יש התנדבות רבה, מתן עזרה ותמיכה רחבה.

II. כל אחד מן החברים בקבוצה פועל ממניעים כנים של דאגה לזולת ולא מסיבות אישיות.

(1) מתחו קו מתחת לחלק הכולל בכל אחד מן המשפטים.

(2) השלימו את הטבלה שלפניכם – ציינו את התפקיד התחבירי של החלק הכולל בכל משפט ואת

הקשר הלוגי שבחלק הכולל.

התפקיד התחבירי של החלק הכולל במשפט	הקשר הלוגי בחלק הכולל
משפט I	
משפט II	

4. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש הסגר.

I. סולידריות היא תחושת שייכות של אדם למעגל חברתי, לפי הסוציולוג אמיל דורקהיים.

II. ודאי יש דברים שאנחנו כחברה יכולים לעשות לשימור העשייה החברתית המשותפת.

(1) מתחו קו מתחת להסגר בכל אחד מן המשפטים.

(2) הסבירו את תרומתו של ההסגר בכל משפט.

משפט I: _____

משפט II: _____

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש תמורה.

I. המושגים: אמון, אכפתיות ואחוזה קשורים קשר ישיר בסולידריות.

II. היום, בתקופה הקשה של מלחמת אוקטובר 2023, נדמה שאמון הציבור נתון לחברה הישראלית.

השלימו את הטבלה שלפניכם – העתיקו מכל משפט את התמורה ואת המילה שהיא ממירה, וציינו את

התפקיד התחבירי של המילה שהתמורה ממירה.

התמורה	המילה שהתמורה ממירה	התפקיד התחבירי של המילה שהתמורה ממירה
משפט I		
משפט II		

5. (20 נקודות)

לפניכם קטע.

המועצה הישראלית להתנדבות ערכה סקר בקרב אלף משיבים. על פי נתוני הסקר שיעור המתנדבים

מתחילת המלחמה הוא כמעט חמישים אחוז. כמעט מחצית מהמתנדבים בעת מלחמה מתנדבים גם

בשגרה. רוב המתנדבים בוחרים לסייע באיסוף מוצרים באריזה ובחלוקת ציוד ומזון. רונית בר מנכ"לית

המועצה הישראלית להתנדבות מציינת במציאות שבה יש מאות אלפי מפונים שיעור התנדבות של כמעט

חמישים אחוז הוא נתון מרשים שמלמד על הסולידריות בחברה הישראלית ועל החוסן שלה.

א. בקטע סומנו רק הנקודות בסופי המשפטים. הוסיפו סימני פיסוק בקטע לפי ההנחיות שלפניכם.

• פסקו הסגר.

• פסקו תמורה.

• פסקו מירכאות ונקודתיים לציון דיבור ישיר.

• סמנו פסיק אחרי פסוקית לוואי.

• סמנו פסיק בין חלקים כוללים.

ב. בקטע סומנו בקו שלוש מילים.

ציינו מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את התפקיד התחבירי שלה ואת חלק הדיבור שבו היא

משמשת בקטע.

6. (20 נקודות)

א.

לפניכם משפט מורכב.

פעילי התנועה "אזרחים למען אזרחים", שנחשפו לבקשות סיוע של משפחות נזקקות, עזרו להן ככל האפשר.

המירו את המשפט במשפט מורכב בעל פסוקית סיבה.

ב.

לפניכם שתי אמירות בנושא סולידריות.

I. מעולם איש לא נהיה עני כשנתן משלו לזולת. (אנה פרנק)

II. כאשר עכבישים פועלים יחד, הם יכולים לקשור אריה. (פתגם אתיופי)
סמנו בקו את כל הנשואים בשתי האמירות.

ג.

לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם המילה "יש" מסומנת בקו.

I. כדי לענות על שאלה זו יש להתייחס למושג "אמון".

II. בחברה כזאת יש גם שיעור גבוה של התנדבות.

כתבו את המשמעות של המילה "יש" בכל אחד מן המשפטים.

המשמעות של "יש" במשפט I: _____

המשמעות של "יש" במשפט II: _____

ד.

לפניכם שלושה משפטים, ובהם מילים המסומנות בקו.

I. אין טובה גדולה יותר מהגשת עזרה לאחיק.

II. סולידריות לא פורמלית אינה מכורח צו או חוק.

III. הסולידריות היא רבת כוח, והיא מתגברת במיוחד בשעות משבר.

כתבו מעל כל מילה המסומנת בקו את התפקיד התחבירי שלה.

פרק ג: מערכת הצורות

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.

בחרו בפרק שלמדתם: בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות.

בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

פרק ג: מערכת הצורות (80 נקודות)

בפרק זה חמש שאלות, 7–11 (לכל שאלה – 20 נקודות).

תוכלו לענות, באופן מלא או חלקי, על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות שתוכלו לצבור בפרק לא יעלה על 80 נקודות.

7. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו פעלים מודגשים.

במדעי החברה התעורר העניין בסולידריות כמושג, המעלה את השאלה מה מחבר אותנו זה לזה. סולידריות היא גורם חיוני לקבוצות שמענינות ליצור לכידות, אך היא פרוכה גם במחיר מסוים. עם זאת לא תמיד סולידריות יכולה להועיל לאדם או לקבוצה שעימם מזדהים. בטבלה שלפניכם נתחו את הפעלים המודגשים בקטע – ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
התעורר		
מעלה		
מענינות		
פרוּכה		
להועיל		
מזדהים		

ב. לפניכם ארבעה פעלים מודגשים.

נכונים, מכינים, מכינים, מכוונים

(1) מבין ארבעת הפעלים המודגשים הקיפו את הפועל היוצא דופן מבחינת השורש, וכתבו מעליו את השורש שלו.

(2) בטבלה שלפניכם מיינו את ארבעת הפעלים המודגשים על פי הבניין.

נפעל	פיעל	הפעיל

8. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו שלוש מילים מודגשות.

ההתנדבות של הציבור בתקופת המלחמה הייתה תגובה על מצב חירום. התנדבות זו בדרך כלל גובה מחיר מן הפרט, ומידת ההקרבה של הציבור בתקופה זו גבוהה יותר מבזמנים רגילים. ציינו ליד כל מילה את השורש שלה, וכתבו פועל מאותו השורש על פי ההנחיות.

- תגובה השורש: _____; פועל מאותו השורש, בבניין הפעיל, בזמן עבר ובגוף מדבר: _____
- גובה השורש: _____; פועל מאותו השורש, באותו הבניין, בזמן עבר ובגוף מדבר: _____
- גבוהה השורש: _____; פועל מאותו השורש, בבניין קל, בזמן עבר ובגוף מדבר: _____

ב. לפניכם משפטים, ובהם מילים מודגשות וממוספרות.

- כדי לרכז את כל מיזמי ההתנדבות נוצרו (1) טפסים מקוונים ייעודיים.
- נצור (2) לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה. (תהלים לד, יד)
- אני שולח לך צור (3) ברכות ואיחולים ליום הולדתך.
- במחנה הקיץ אמר המדריך: "עם שחר נצור (4) על המחנה של השבט השכן".
- סודך נצור (5) בליבי.
- המצור (6) על ירושלים החל בעשרה בטבת.
- מגוון יצורים (7) החיים במים נמצאו בבריכות חורף.

מבין שבע המילים המודגשות צרו שלושה זוגות של מילים, שלכל זוג שורש משותף. ציינו את מספרה של כל מילה, וכתבו את השורש המשותף לכל זוג.

- זוג I: _____, _____ השורש המשותף: _____
- זוג II: _____, _____ השורש המשותף: _____
- זוג III: _____, _____ השורש המשותף: _____

ג. לפניכם משפט, ובו זוג פעלים מודגש. הקיפו את צורת הפועל התקינה בהקשר של המשפט.

- בימינו הציבור לרוב נענה / נענה לפעולות של התנדבות.

9. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו צורות בינוני מודגשות.

המועצה הישראלית להתנדבות ערכה סקר בקרב אלף משיבים, ולפיו חמישים אחוז מן המשיבים השתתפו בפעילויות התנדבות מתחילת המלחמה, וכמחצית מהמתנדבים בעת מלחמה מתנדבים גם בשגרה. עוד עולה מן הסקר כי רוב המתנדבים בוחרים לסייע באיסוף מוצרים לתרומות. מנכ"לית המועצה הישראלית להתנדבות ציינה כי שיעור התנדבות של כמעט חמישים אחוז במציאות שבה יש מאות אלפי מפגים, הוא נתון מרשים המלמד על הסולידריות בחברה הישראלית ועל החוסן שלה. (1) ציינו מעל כל אחת מצורות הבינוני המודגשות את חלק הדיבור שבו היא משמשת בקטע. (2) לפניכם שני משפטים ובכל משפט מודגשת צורת בינוני. ציינו ליד כל משפט את השורש של צורת הבינוני המודגשת בו.

- שיעור התנדבות של כמעט חמישים אחוז הוא נתון מרשים. השורש: _____
- ההורים מרשים לילדיהם לצאת לפעילויות התנדבות שונות. השורש: _____

ב. לפניכם משפט: סולידריות היא משאב מתפקה.

- (1) מהו חלק הדיבור של המילה מתפקה שבמשפט? _____
- (2) מבין המילים שלפניכם הקיפו את המילה שהיא מאותו השורש של המילה מתפקה.
פלא, פליון, יכלת, מכולה

ג. לפניכם קטע, ובו פעלים סבילים.

בתקופת המלחמה אנשים רבים ביקשו להתנדב. אינספור התארגנויות חברתיות הוקמו בן לילה, וקהילות שלמות נולדו בן רגע. בחברה שיש בה סולידריות ימצאו שיעורים גבוהים של התנדבות. קבוצות ששואפות ליצור בתוכן לכידות, יוזמות פעולות שמכוונות לטובת הציבור ובאות לידי ביטוי בעזרה לזולת. הקיפו בקטע ארבעה פעלים סבילים, וציינו מעל כל פועל סביל שהקפתם את הבניין שלו.

10. (20 נקודות)

א. לפניכם רשימת מילים שמשמעותן המשותפת היא מקום.

מְחֶלֶף, מְלוֹנָה, מוֹעֵצָה, מְחֻבָּא, מוֹסָד, מְבִנָּה, מְפָקֵדָה
(1) בטבלה שלפניכם מיינו את המילים שברשימה על פי המשקל.

מְקָטֵל	מְקָטוּל	מְקָטָלָה

(2) כתבו לכל אחת מן המילים: מוֹעֵצָה, מְבִנָּה, מְפָקֵדָה שם עצם מאותו השורש במשקל כלשהו שמשמעותו היא בעל מקצוע או תפקיד. שימו לב: על כל שם עצם להיות במשקל אחר. מוֹעֵצָה _____, מְבִנָּה _____, מְפָקֵדָה _____

ב. בתשדיר פרסומת מטעם מערך הסייבר הלאומי שמטרתו להעלות את המודעות בנוגע להפצת מידע כוזב נאמר:

• "השְׁתַּפֵּת מסייעת לאויב, ויכולה להדביק את כולנו!"
כותבי התשדיר גזרו את המילה שְׁתַּפֵּת במשקל נפוץ.

(1) מהו המשקל? _____
(2) המשקל של המילה סייע לכותבי התשדיר להעביר את המסר. הסבירו קביעה זו באמצעות שימוש במונחים לשוניים. _____

ג. באותו תשדיר נאמר המשפט:

• "דוד, אני זורעת תְּבִהֶלָה".

(1) ציינו את השורש ואת המשקל של המילה תְּבִהֶלָה.
השורש: _____ המשקל: _____

(2) מבין המילים שלפניכם הקיפו שתי מילים שתפקיד האות תי"ו בהן זהה לתפקיד האות תי"ו במילה תְּבִהֶלָה.

תְּקָלָה, תְּפִאָרָה, תְּפִסָּה, תְּפִנָּה, תְּפִיָּה

11. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים, ובהם שמות פעולה.

- סולידריות היא סוג של התארגנות אנושית שבה החברים אחראים לארגון ולעשייה.
 - התבוננות בשלושה מונחים תעמיק את הבנת המושג "סולידריות".
- הקיפו ארבעה שמות פעולה בבניינים שונים, וציינו מעל כל שם פעולה את הבניין שלו.

ב. לפניכם צירופי מילים, ובהם שמות מודגשים.

- מְשַׁמְעוֹת המאמר
- מענה מְהִיר
- מעשים פְּסוּלִים
- בסיס רְעִיּוֹנִי

(1) בטבלה שלפניכם מיינו את השמות המודגשים לפי דרך התצורה.

שורש ומשקל	בסיס וצורן גזירה סופי

(2) אחד מן השמות המודגשים בראש סעיף ב הוא צורת בינוני. העתיקו אותו, וציינו את הבניין שלו. _____

ג. לפניכם משפט, ובו ארבע מילים מוגדלות שבכל אחת מהן מודגש הצורן הסופי.

- קבוצת מכבי תל אביב המירה את תלבושתה הכחולה-לבנה בתלבושת צהובה.

(1) מהו סוג הצורן הסופי המשותף לארבע המילים? הקיפו את התשובה הנכונה.
נטייה / גזירה

(2) מבין ארבע המילים העתיקו את המילה שהצורן הסופי בה יוצא דופן מבחינת המשמעות. _____

(3) ציינו את המשמעות של הצורן היוצא דופן. _____

(4) ציינו את המשמעות המשותפת לצורן הסופי שבשלוש המילים האחרות. _____

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon